

Tahribat üretimi unutturuyor

ALİ ÖZTÜRK

Elektrik Mühendisleri Odası'nın (EMO) Ekim ayında Doğu Karadeniz'e gerçekleştirdiği "teknik HES gezisinde" yüksek katımlı bir mühendis grubu incelemelerde bulundu. Gazetemiz adına katıldığımız bu inceleme gezisinde, mühendisler, projelerin olumsuz etkisini teknik terimleri anlayabileceğimiz şekilde çevirecek anlattılar. "Enerji üretiminde ülke olarak açığımız vardı ve enerji kullanımında dış ülkelere bağımlı hale gelmiştik." Hükümetin HES'leri kamuoyuna anlatmak için kullandığı tezler bunlardı ve doğrudu da... Ancak, HES'lerin Doğu Karadeniz Bölgesi'ne verdiği zarar santrallerden üretilecek enerjinin getirisini tamamen unutturacak düzeyde...

Mühendislerin anlattığına göre

HES projelerinin neden olacağı olumsuz sonuçları şimdiden görmek olanaklı. Karadenizliler ise tepkili ve soruyorlar: "Neden bu kadar çok HES yapılıyor? Bu kadar çok HES neyi çözüyor? Hangi yarıya merhem oluyor?"

EMO üyesi mühendisler de bu soruların yanıtlarını arıyor ve ortaya çıkan sonuçlar olumsuz. Mühendislerin verdiği bilgilere göre, "HES'lerin ürettiği enerjinin toplam enerjideki payı 2009 yılında yüzde 18,50." Artvin'deki 25 projenin 898 megavat, Rize'deki 27 projenin 637 megavat, Trabzon'daki 48 projenin 619 megavat kurulu güce sahip olması öngörülmüyor. Toplam kurulu gücün 47 bin 625 megavat olduğu dikkate alındığında Karadeniz Bölgesi'nde açılan yara, enerji sorunumuzun yüzde 5'ini bile çözmiyor. Bölgede inşaatna başlanmış 180 tane HES bulunuyor. En fazla proje ise 48 HES'le Trabzon'da. Başbakan Tayyip Erdoğan'ın memleketi Rize, Trabzon'u 27 projeye izliyor.

'Cansuyu' yok oluyor

Karadeniz insanı ortaya çıkan çevre felaketinin ne kadar farkında? Teknik HES gezisinde bu soruların yanıtlarını da bulmaya çalıştık. Tepki gösterenler fazla. İnsanlar, HES projeleri yapılırken işin çevre boyutunun dikkate alınmadığını biliyor. Projede çevrenin ne kadar etkileneceği belirtilse de öngörülenin çok daha üstünde ağaç kesimi yapıldığını birebir gözlemliyorlar. Büyük bir kitlesel direniş söz konusu HES'lere. Yöre halkından edindiğimiz bilgilere göre projeler çok fazla bölge halkına istihdam da sağlamamış.

Kesilen ağaçlar olumsuz etkilerden birisiyse diğeri de cansuyu sorunu. HES'lerin belli miktarda suyu da dere yatağına cansuyu olarak yeniden bırakması gerekiyor. Bu rakamlar yasa ile belirlenmiş. Yani dereler

"koruma" altında. Ama firmalar bırakmaları gereken suyun çok azını bırakıyorlar. Bu konuda hiçbir denetim yapılmıyor.

Geziye katılan uzmanlar, elektrik enerjisinin çağdaşlaşmanın simgesi olduğunu, ancak enerji üretiminin çağdaşlaşmanın diğer unsuru olan çevreye duyarlılıkla birlikte gerçek-

leşmesi durumunda bir anlam kazanacağını vurguluyor.

Karadeniz coğrafyasıyla özdeş olan dereler yanlış uygulamalara direnişin de simgesi, sloganı olmuş durumda. Doğu Karadeniz'de tepkilerin doğal sonucu oluşan Derelerin Kardeşliği Platformu bölgeyle sınırla kalmamış, büyük kentlerden de destek bulmuş. Ankara'da, Trabzon'da, Rize'de, İstanbul'da horon teperek tepkilerini dile getirenlerin sloganı ise ortak:

"Dereler gümbür gümbür, Karadeniz özgürdür."

